

Kuća ljudskih prava
Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb
t: +385 (0)1 457 23 98
f: +385 (0)1 457 23 99
kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

MB: 1925199. OIB: 09095322581
Raiffeisen bank Austria d.d.
Broj računa: 2484008-1102930793

PROGRAMSKI IZVJEŠTAJ ZA 2017.

KRATAK OSVRT NA PROGRAME

1. ISTRAŽIVAČKO DOKUMENTACIJSKI PROGRAM

Istraživanje ljudskih gubitaka

Kao što je dogovoreno na prošlim skupštinama **najvažniji prioritet je dovršavanje istraživanja ljudskih gubitaka**. Tijekom 2017. godine je analizirano je 2.066 dokumenata. Istraživački rad podržava *National Endowment for Democracy*. Uz osiguranje sredstava za zaokruživanje terenskog istraživanja ljudskih gubitaka (vodeći računa o neophodnom povećanju terenskog istraživačkog tima na bar dvije osobe) te intenziviranje analize i periodičnu objavu podataka treba osigurati redovne objave podataka (u 2017. Zapadnu Slavoniju a 2018. Sisačko-moslavačku županiju). U javnosti treba inzistirati na nastavku rada *Radne grupe za izradu registra civilnih žrtava rata*.

Osobna sjećanja

U nastavku rada na platformama *Osobna sjećanja* i *Lica otpora* transkribirano je i prevedeno na engleski 10 intervjua u suradnji s Centrom za kulturnu dekontaminaciju (Beograd), Centrom za građansko obrazovanje (Podgorica), Sinagogom – Centrom judovske kulturne dediščine (Maribor), Mirovnom akcijom (Prilep), Quarantasettezeroquattro (Gorizia), Udrugom Goli otok "Ante Zemljar" (Zagreb), te i Volonterskim Centrom Zagreb. Među drugima objavljen je intervju s Ozrenom Žunecom.

Neophodno je kontinuirano snimanje (manjeg broja) intervjua s svjedocima povijesti i sudionicima otpora te njihova priprema za objavu na već razvijenim platformama što je ujedno i prilika za njegovanja suradnje s organizacijama iz drugih post-jugoslavenskih zemalja ali i razvijanja europskih i globalnih poduhvata, poput Alijanse za promociju pravde, utvrđivanja činjenica i pamćenja.

Dokumentiranje rada organizacija za ljudska prava

Documenta je kao partner sudjelovala u izvođenju programa Aktivni arhivi za aktivno znanje u suradnji s Centrom za dokumentiranje nezavisne kulture. Održano je jedno predavanje studentima arhivistike i knjižničarstva te su studenti kontinuirano u periodu 4

mjeseca dolazili u *Documentu* na vježbe iz digitalizacije, pri čemu je digitaliziran određen broj časopisa, letaka i fotografija.

Do kraja je sređeno i popisano registraturno i arhivsko gradivo *Documente* nastalo u periodu 2002. – 2010.

2. JAVNI DIJALOG I JAVNE POLITIKE

Uz pomoć kustosice Nataše Mataušić pripremili smo izložbu pod naslovom **Lica otpora** otvorenu u Zagrebu u ožujku 2017. U prosincu 2017 javnosti smo predstavili virtualni muzej **Lica otpora**.

U suradnji s *Sensom* dobili smo podršku programa *European Remembrance* za izložbe o uništenju kulturnog i vjerskog nasljeđa, i otvorili izložbe pod naslovom **Spomenici na nišanu** u Zagrebu, Beogradu, Sarajevu i Puli. U listopadu smo otvorili **Sense – Centar za tranzicijsku pravdu u Puli**. Počeli smo pripreme na izložbu **Spomenici na nišanu** u Haagu, koja će biti otvorena u travnju 2018.

U nastavku **obrazovnog programa** *Moj zavičaj kroz vrijeme* započeli smo razvoj didaktičkih pomagala za nastavu povijesti, temeljenih na intervjuima usmene povijesti iz *Documentine* kolekcije „Osobna sjećanja na ratove i političko nasilje“ te objavili priručnik autora Gorana Đurđevića.

Nastavljamo suradnju s *Asocijacijom nastavnika povijesti EUROCLIO* (čija smo članica), posebno *Hrvatskom udrugom nastavnika povijesti* i kolegama iz drugih post-jugoslavenskih zemalja s kojima smo dobili podršku *European Remembrance* za program **razvijanja modula za osnovne i srednje škole o ratovima devedesetih**.

U ožujku smo u Zagrebu organizirali konferenciju **“Otpor nasilju i zagovaranje pravde, utvrđivanja činjenica i razvijanja kulture pamćenja”** koju su otvorila izlaganja tužitelja Jensa Rommela, iz Centralnog ureda za istraživanje nacionalsocijalističkih zločina (*Zentrale Stelle der Landesjustizverwaltungen zur Aufklärung nationalsozialistischer Verbrechen*) iz Ludwigsburga, iz Njemačke, o progonu počinitelja nacističkih zločina, izlaganje tužitelja Bogusława Czerwińskog iz Komisije za progon zločina protiv poljskog naroda (*Instytut Pamięci Narodowej*) iz Varšave o progonu počinitelja zločina iz vremena Drugog svjetskog rata i poslijeratnog komunističkog režima te izlaganje Jasmina Dolmagić, zamjenice Glavnog državnog odvjetnika o progonu počinitelja ratnih zločina u Hrvatskoj. Među drugim izlaganjima izdvajamo iskustva Diega Martina Diaza, iz Komisije za pamćenje provincije Buenos Aires iz Argentine te Shirley Gunn, pripadnicu pokreta otpora i Afričkog nacionalnog kongresa iz Južne Afrike.

U sklopu aktivnosti *Virtualnog muzeja Dotršćina* u rujnu je izveden rad Zorana Pavelića *Osunčana mjesta*. Za umjetničke intervencije u spomen žrtvama fašizma ubijenim na **Dotršćini** u Drugom svjetskom ratu treći put za redom nismo dobili podršku *Ministarstva kulture* putem javnog natječaja.

U fokusu zagovaranja ostaju sjećanje na **Jasenovac** i na druge ustaške logore kao i inicijativa pokrenuta od strane UNESCO-a za **uređenje bivšeg jugoslavenskog paviljona u Auschwitzu**, u koju su uključene i kolegice iz Hrvatskog povijesnog muzeja i Hrvatskog državnog arhiva kao i kolege iz drugih post-jugoslavenskih zemalja. U 2018. fokusirat ćemo se i na fašistički logor **Kampor**, kao i ustaški logor **Slana**. U suradnji s Udrugom Goli otok "Ante Zemljarić" nastavljamo zagovarati **ustanovljenje Javne ustanove spomen područje Goli otok**. Naša suradnja je prirodna reakcija na zanemarivanje važnog dijela naše prošlosti. U rujnu smo organizirali **stručnu raspravu u Rijeci** o razvijanju kulture pamćenja na fašistički logor Kampor, Goli otok i ustaški

logor Slana na otoku Pagu. Planiramo partnerstvo s Primorsko-goranskom županijom na razvijanju **Putova mira**.

Očekujemo da će 2018. biti objavljeni **Gliniski zbornik** s popisom imena ubijenih i nestalih u Glini i okolici u Glini 1941.

3. PRAĆENJE SUDSKIH POSTUPAKA I PODRŠKA ŽRTVAMA

U nastavku kampanje za **sve civilne žrtve rata počeli smo s podizanjem kaznenih prijava** kako bi DORH potakli na intenzivniji rad a javnost podsjetili na pojedine zločine. U srpnju smo podnijeli kaznenu prijavu za zločin u Uzdolju a u studenom za zločin u Bogdanovcima.

Documentin tim koji se bavi unaprjeđenjem sudskih standarda i praksi tijekom 2017. djelovao je na polju praćenja suđenja za rane zločine, praćenja postupaka za naknadu štete te pružanja pravne pomoći i podrške žrtvama kaznenih djela. Tijekom 2017. najznačajniji opseg djelovanja bio je onaj u sklopu realizacije i dovršetka JUST projekta financiranog od strane Europske Unije koji je *Documenta* zajedno s partnerskim organizacijama (Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, Bijeli krug Hrvatske iz Splita i Udruga za podršku žrtvama i svjedocima iz Vukovara) provodila od početka godine. Službeni naziv projekta je „**Prava, podrška, zaštita i kompenzacija žrtava kaznenih djela**“.

Započelo je istraživanja o potrebama žrtava kaznenih djela, kao i pripremljeno prvo izdanje **Priručnika za žrtve kaznenih djela**, koji je objavljen u sklopu projekta a namijenjen je žrtvama kaznenih i prekršajnih djela s ciljem da im olakša put ostvarivanja njihovih prava zajamčenih nacionalnim zakonima.

Priručnik je distribuiran svim relevantnim organizacijama i institucijama koje se bave pravima i podrškom žrtava kaznenih djela, kako bi ga dalje prosljeđivale samim žrtvama. Što se tiče položaja civilnih žrtava rata prioriteta su izrada analize dosadašnjeg rada Uprave za zatočene i nestale te povećanje učinkovitosti traženja i identificiranja posmrtnih ostataka kao i praćenje izmjena prijedloga Zakona o pravima vojnih i civilnih stradalnika rata te primjene Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu.

4. ORGANIZACIJSKI RAZVOJ

Nakon smanjenja tima između kolovoza i prosinca 2016., u 2017. ponovo smo se vratili na tim s 10 zaposlenih osoba, uz nekoliko honorarnih suradnika (za administrativno-tehničke poslove, nastavu povijesti, pripremu izložbi i kulturu sjećanja) no pribojavam se novog smanjenja, ukoliko ne osiguramo neophodna financijska sredstva.

Od lipnja do prosinca razvili smo novu strukturu uz novu podjelu posla i operativni plan rada za 2018. uz podršku Mladena Majetića.

5. FINANCIJSKA SITUACIJA

Mada je C.S.Mott fondacija odobrila još jednu institucionalnu podršku, što je ujedno i njihova zaključna podrška, neizvjesno je hoćemo li dobiti podršku EACEA programa. Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva nije odobrila podršku za 2018.

6. KLJUČNA POSTIGNUĆA

- Kontinuitet istraživanja, praćenja suđenja i zagovaranja
- Nova praksa pripreme kaznenih prijava
- Analiza podataka o ljudskim gubicima u Sisačko-moslavačkoj županiji
- Izložbe *Spomenici na nišanu* i *Lica otpora*
- Virtualna platforma *Lica otpora*
- Širenje kruga suradnika posebno u sferi nastave povijesti i umjetničkog djelovanja
- Razvoj programa podrške žrtvama kaznenih djela
- Razvijanje suradnje s pravosuđem i Pravosudnom akademijom

Pripremili: Dino Đivanović, Nives Jozić, Nikola Mokrović, Vesna Teršelič